

Aký je aktuálny stav a vývoj vybraných ukazovateľov lesov a lesného hospodárstva na Slovensku?

Martin Moravčík

Aktuálne otázky ekonomiky a politiky lesného hospodárstva SR

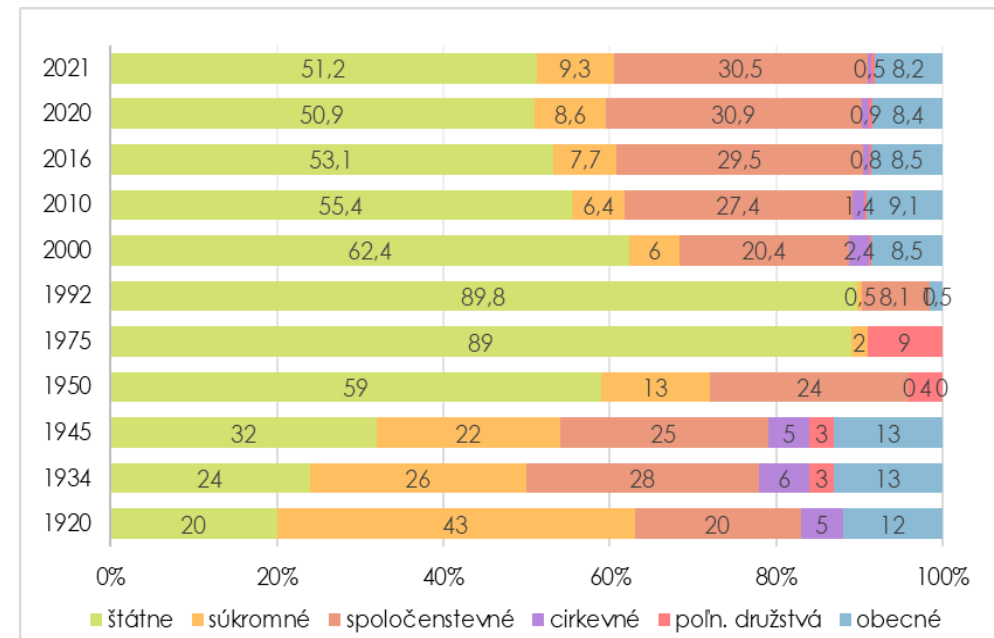
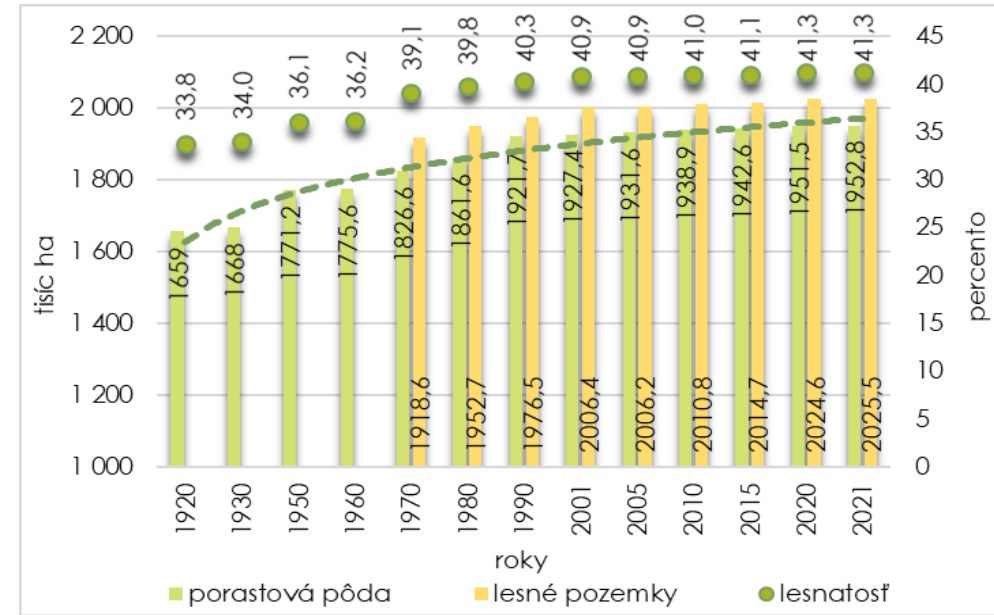
6. decembra 2022

Národné lesnícke centrum

Základné ukazovatele stavu a vývoja lesov

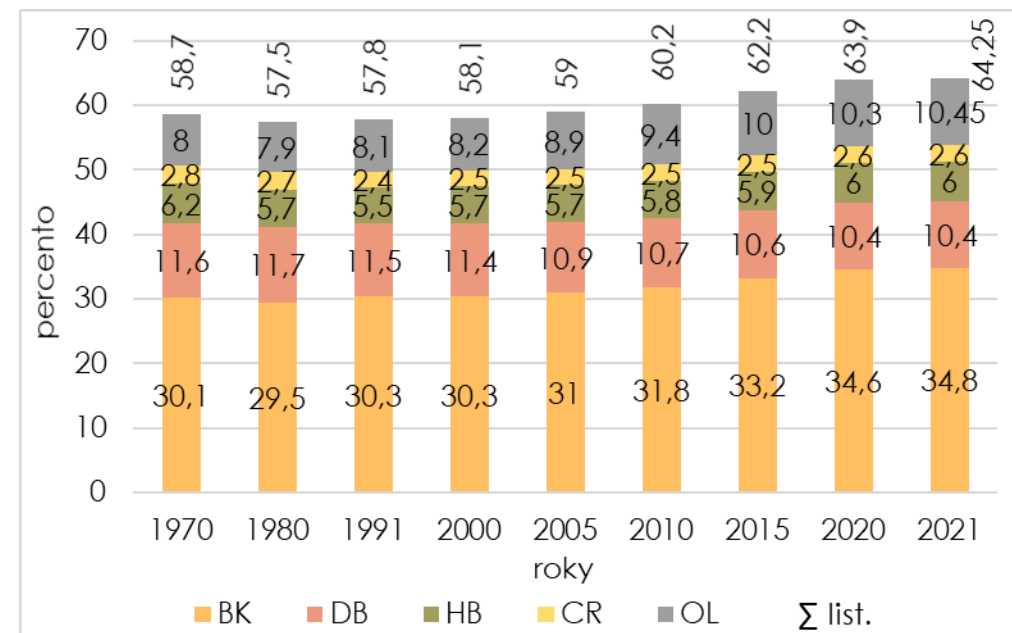
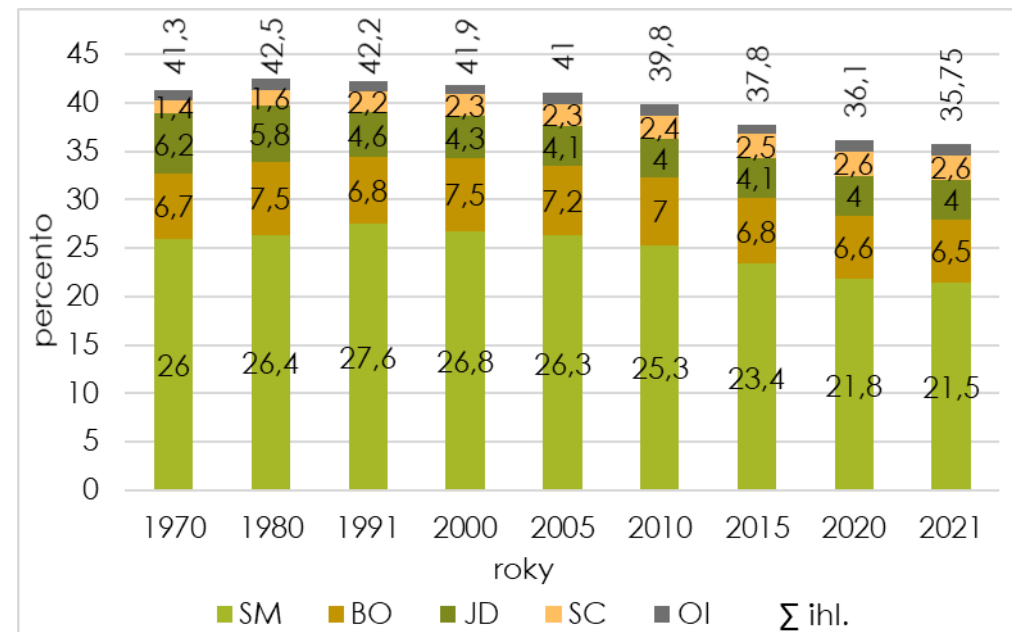
Výmera a vlastníctvo

- Výmera porastovej pôdy (lesných porastov) **1 953 tis. ha** a lesných pozemkov **2 025 tis. ha** sa zvyšuje.
- Lesnatosť SR, počítaná z výmery lesných pozemkov, je **41,3 %**.
- Vo vlastníctve štátu **789,6 tis. ha** porastovej pôdy (40,4 %).
- Štátne organizácie LH obhospodarujú **999,2 tis. ha** (51,2 %).
- Ostatnú výmeru porastovej pôdy obhospodarujú neštátne subjekty LH.
- Usporiadanie vlastníckych vzťahov k lesným pozemkom nebolo doposiaľ úplne ukončené.

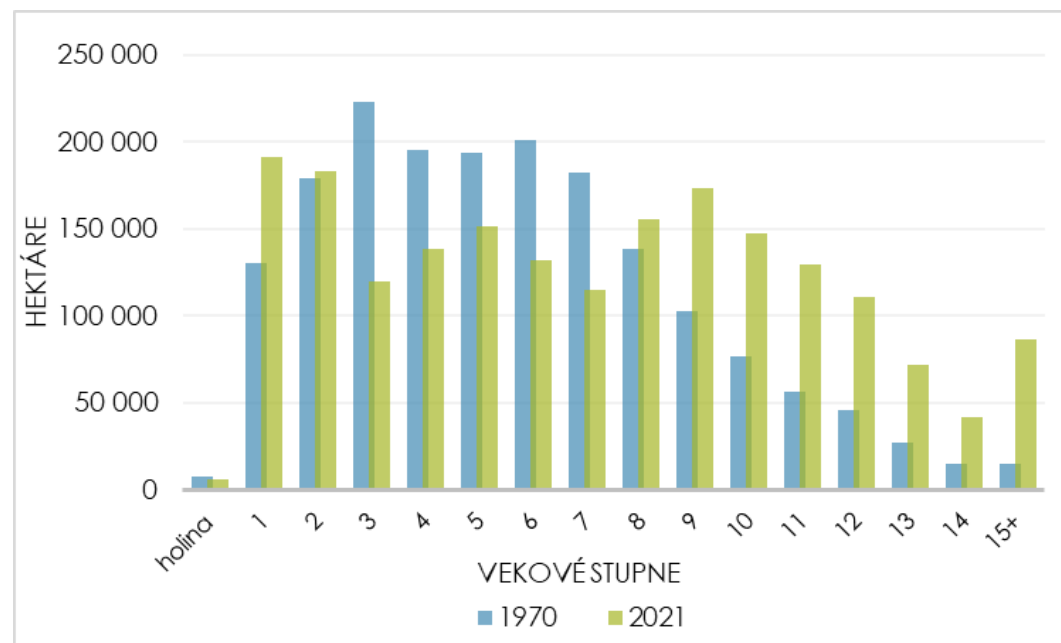
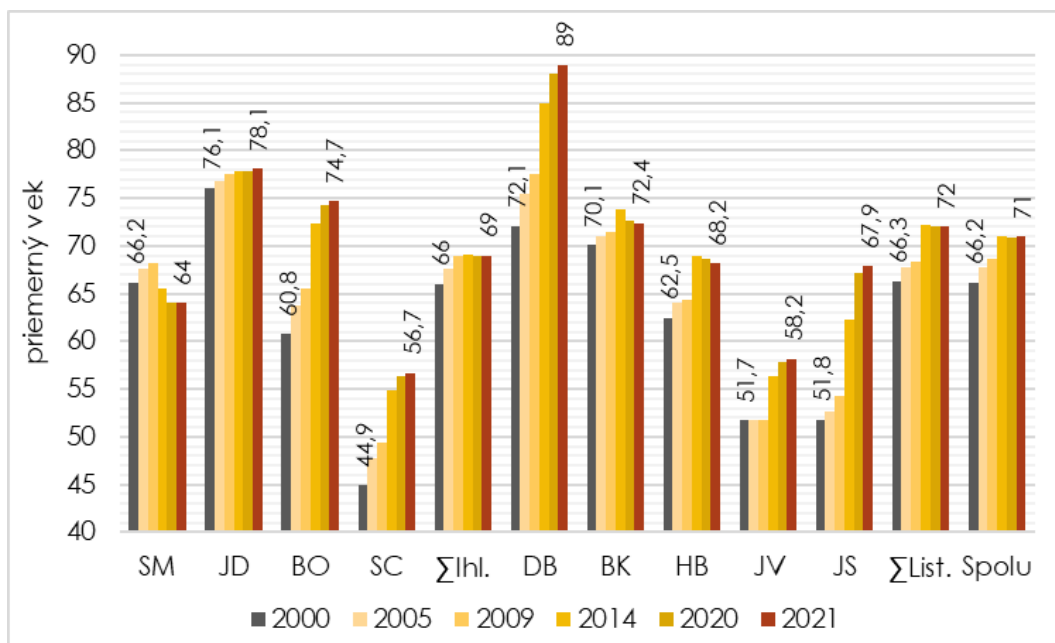
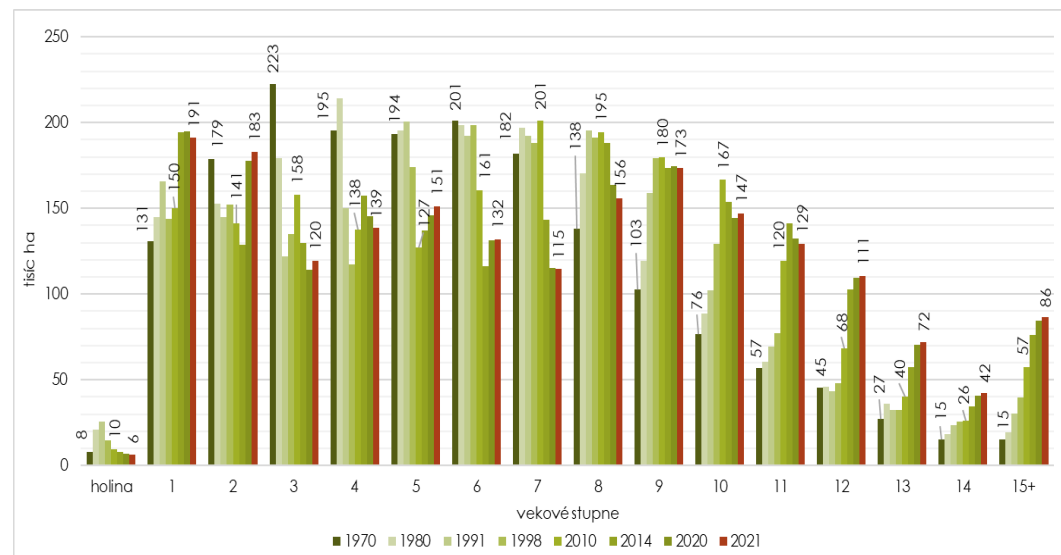
Drevinové zloženie

- Najvyššie zastúpenie majú buk (34,8 %), smrek (21,5 %), dub letný a dub zimný (10,4 %) a borovica (6,5 %).
- V lesných porastoch prevládajú listnaté dreviny: **64,25 %**.
- Nárast ich zastúpenia o 6,75 % od roku 1980.
- **Zastúpenie ihličnatých drevín (35,75 %) sa znižuje** v dôsledku pôsobenia škodlivých činiteľov najmä na drevine smrek.
- Zastúpenie introdukovaných drevín 2,9 % (57 tis. ha), najmä agát biely 35 tis. ha.
- Zastúpenie výmladkových drevín vrátane nepravých kmeňovín 5,3 %.

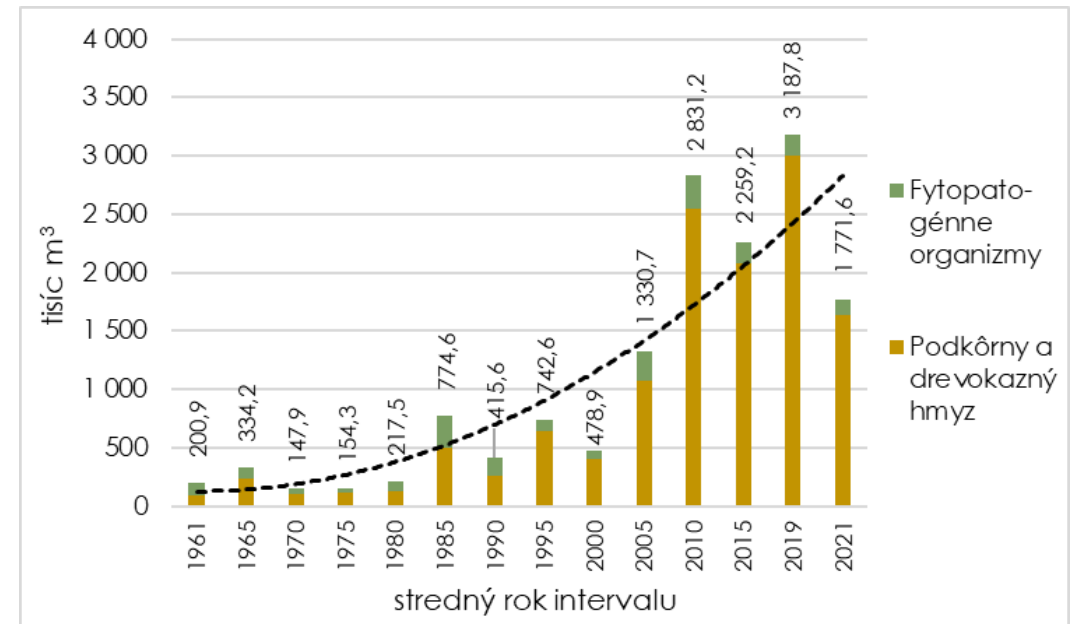
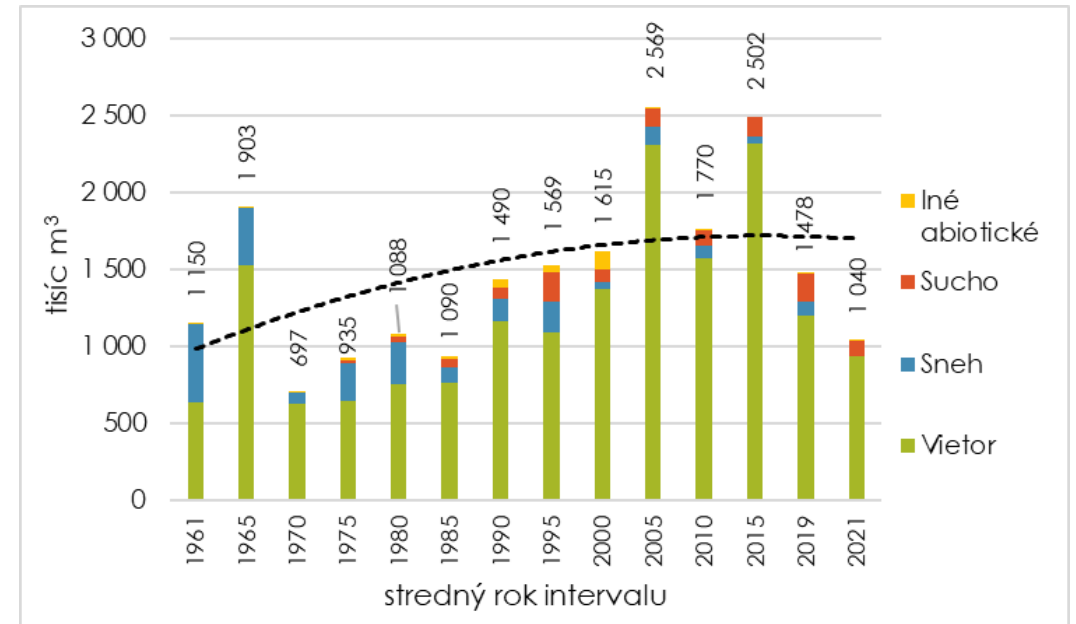
Veková štruktúra

- **Veková štruktúra lesných porastov v SR je nevyrovnaná** s vyšším zastúpením rubne zrelejch lesov v porovnaní s rokom 1970.
- Dôsledkom sú okrem iného aj vyššie zásoby dreva a zvýšené ťažbové možnosti v súčasnosti a blízkej budúcnosti. Staršie lesy sú menej odolné proti škodlivým činiteľom.
- **Priemerný vek lesných porastov je 71 rokov** a v súčasnosti stagnuje; do roku 2015 sa zvyšoval.

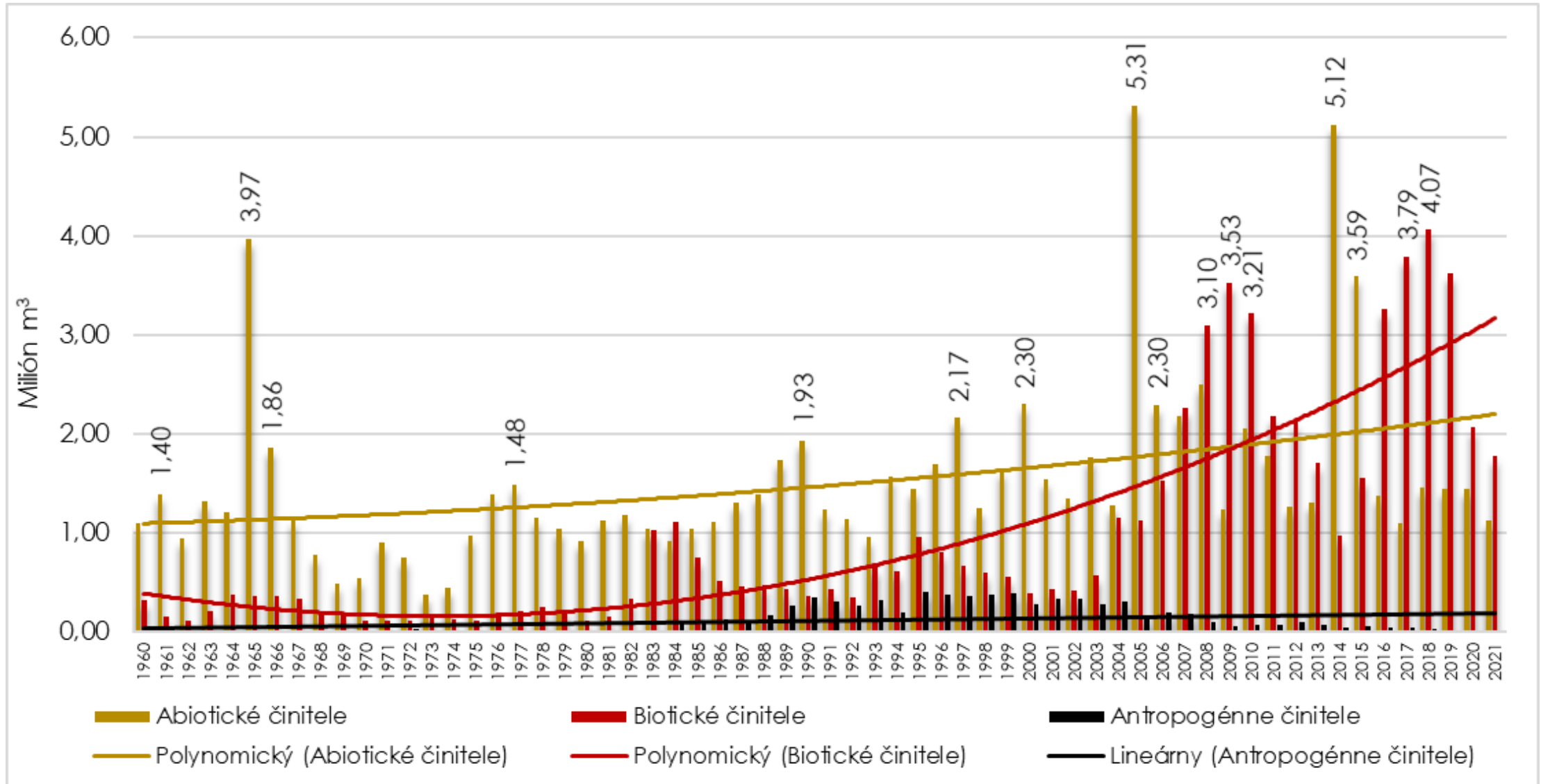

Škodlivé činitele

- V roku 2021
  - **abiotické škodlivé činitele** (najmä vietor) poškodili lesné dreviny v objeme **1,04 mil. m³** (najmenej od roku 1993).
  - **biotické škodlivé činitele** poškodili lesné dreviny v objeme **1,77 mil. m³** (najmenej od roku 2015).
  - z toho lykožrút smrekový poškodil 1,47 mil. m³.
- Hlavnými opatreniami na ochranu lesa bolo spracovanie poškodenej drevnej hmoty a jej vyvezenie z lesných porastov, v menšom rozsahu použitie pesticídov a pomocných prípravkov (feromóny, repelenty).

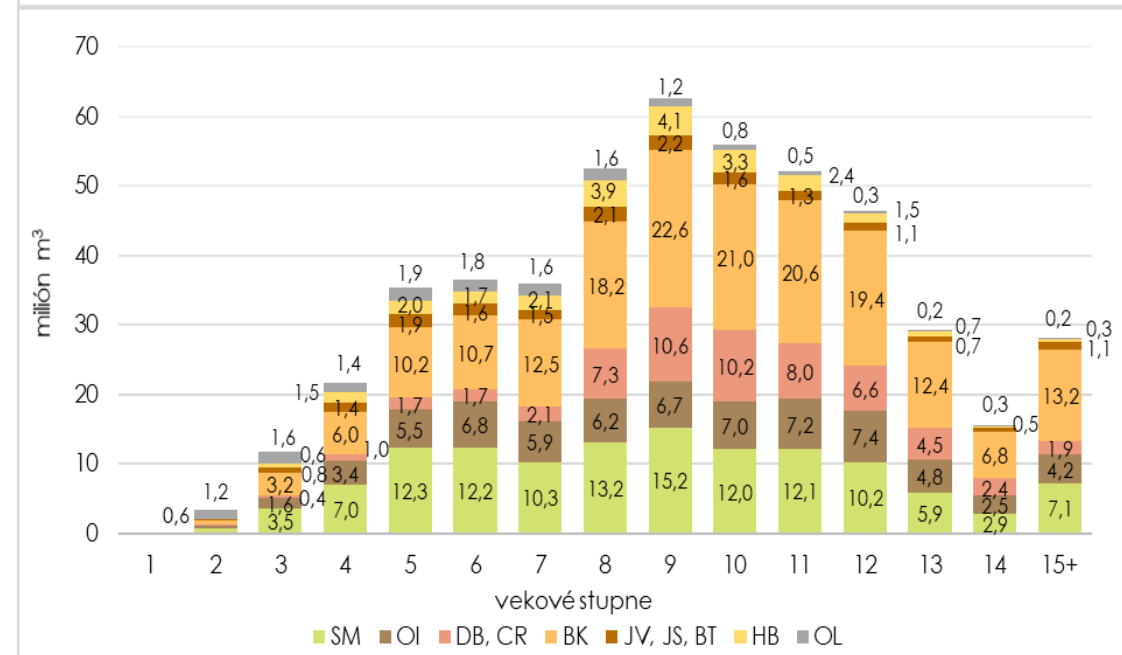
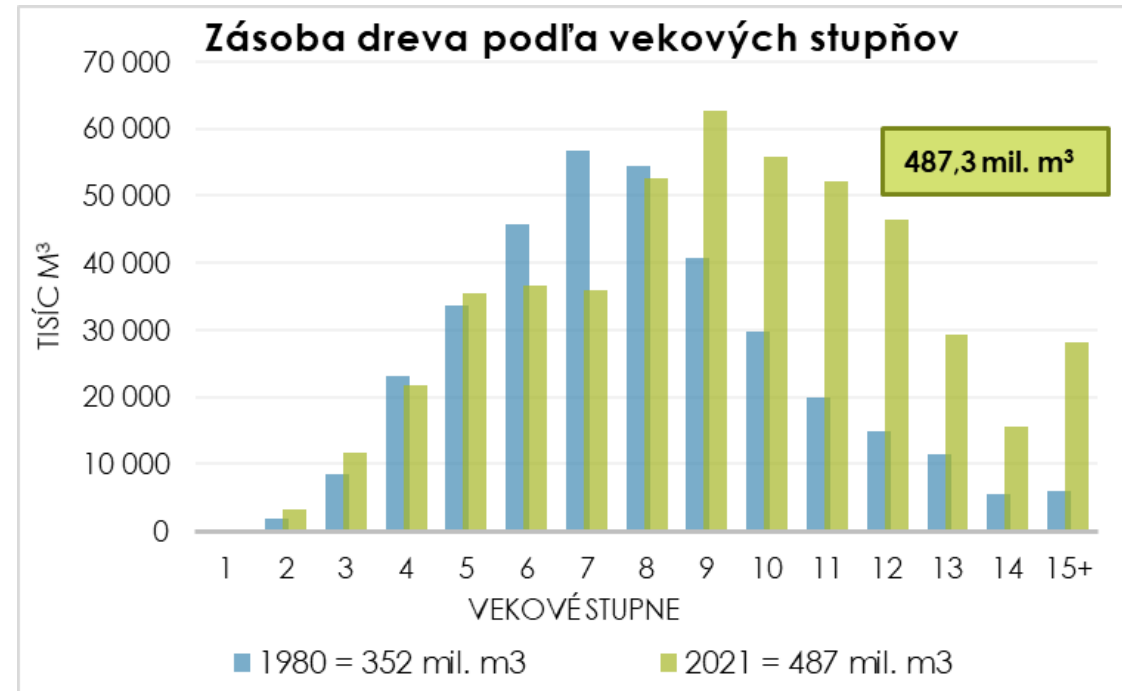

Objem náhodnej (kalamitnej) ťažby podľa škodlivých činiteľov

Zásoba dreva

- Zásoba dreva na porastovej pôde: **487,3 mil. m³** hrubiny bez kôry.
- **Zásoba ihličnatého dreva (194,5 mil. m³)** sa v dôsledku pôsobenia škodlivých činiteľov v smrekových lesoch **znižuje**.
- Pokračuje trend zvyšovania zásoby listnatého dreva (**292,8 mil. m³**).
- **Priemerná zásoba dreva na hektár** dosiahla **250 m³**, z toho pri ihličnatých drevinách 279 m³ a pri listnatých drevinách 234 m³.
- Zásoby dreva v súčasnosti sú historicky najvyššie, ich objem však už kulminuje a predpokladá sa **pokles zásob dreva v nasledujúcich desaťročiach** v dôsledku postupnej zmeny vekovej štruktúry.

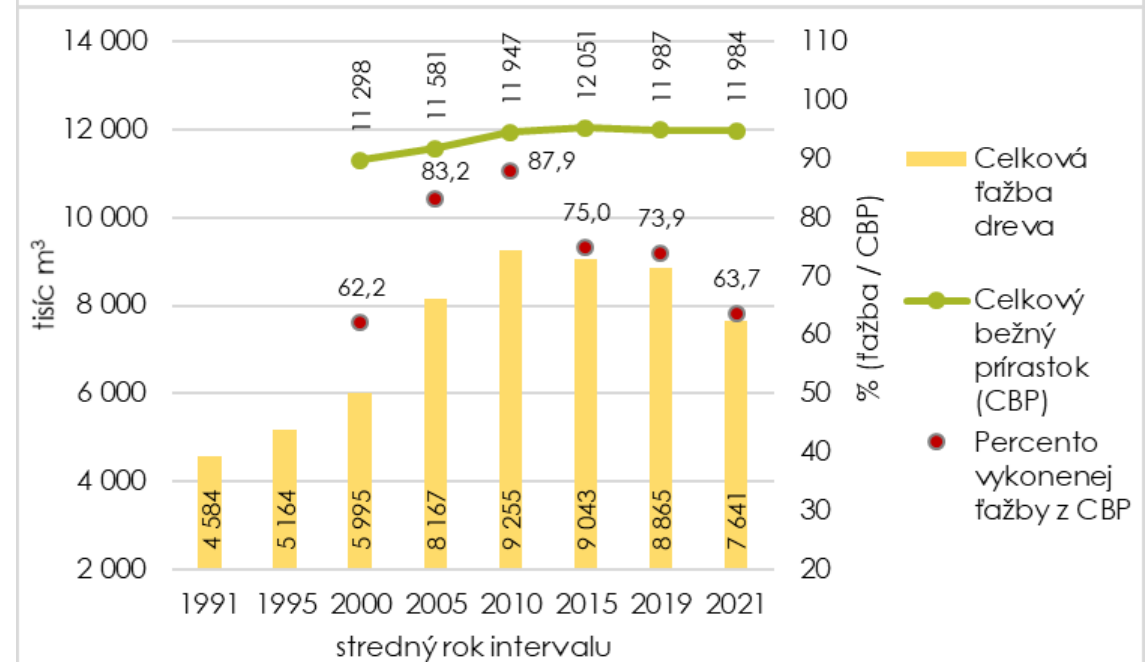
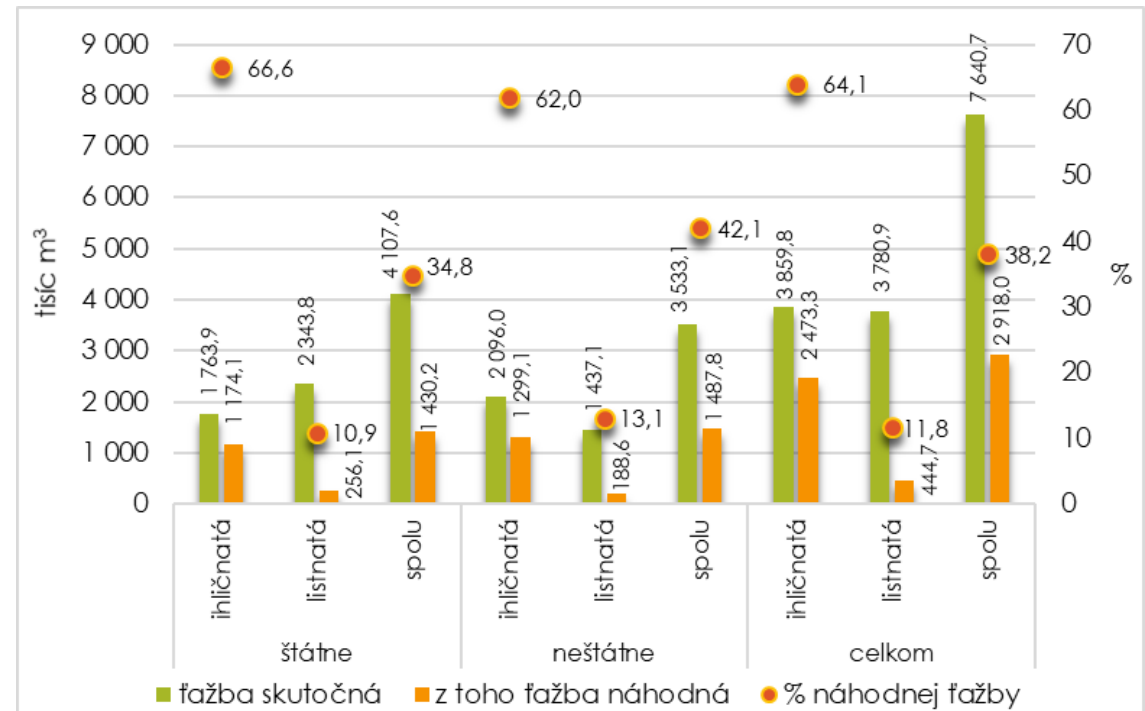

Vybrané ukazovatele lesného hospodárstva

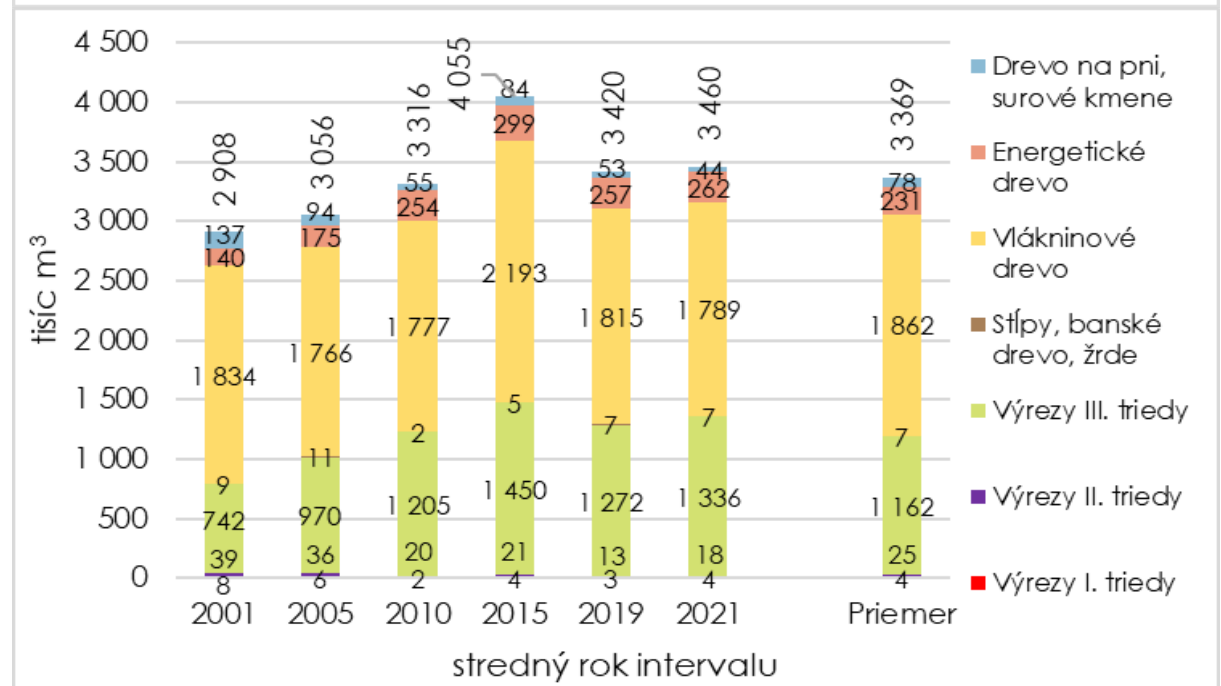
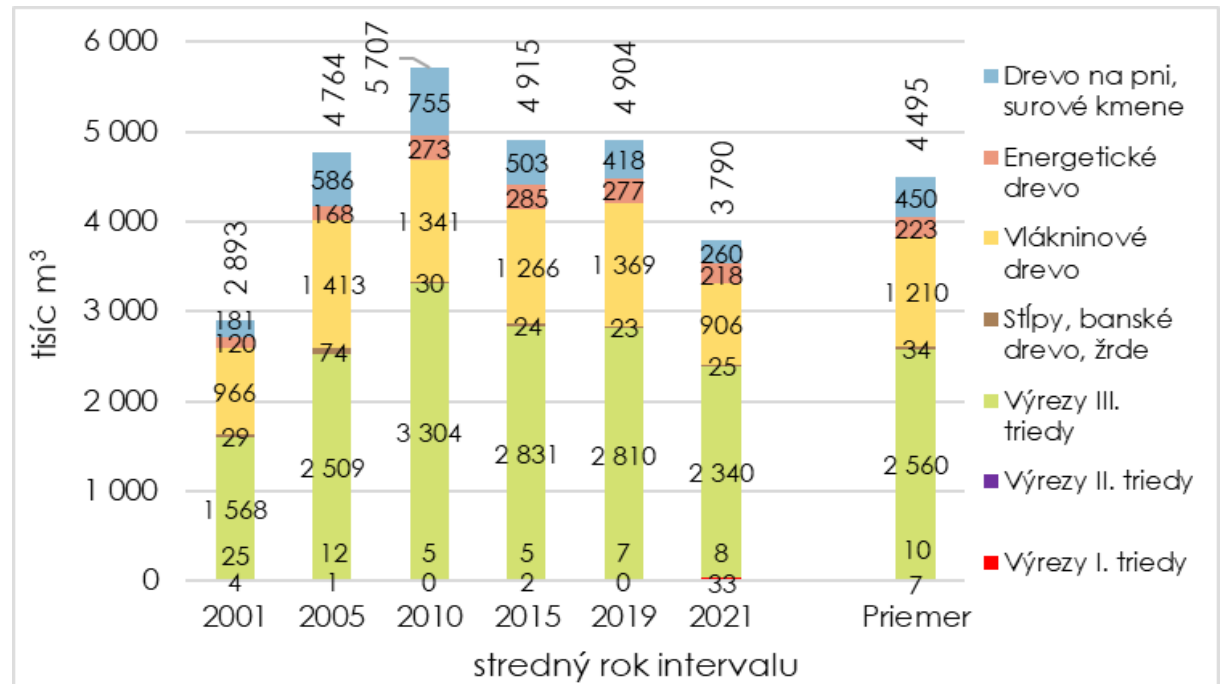
Ťažba dreva

- **Ťažba dreva** v roku 2021 bola **7,64 mil. m³**; bol to po roku 2020 druhý najnižší objem ťažby od roku 2005.
- Oproti priemeru rokov 2013 – 2017 bola **nižšia o 1,4 mil. m³**.
- Vyťažilo sa 50,5 % ihličnatého a 49,5 % listnatého dreva.
- **Náhodná ťažba** pri odstraňovaní následkov pôsobenia škodlivých činiteľov bola **2,91 mil. m³ (38,2 %)**, najmenej za posledných 17 rokov
- Podiel NŤ ihličnatého dreva (**64,1 %**).
- **Vykonaná ťažba dreva** bola na úrovni **63,7 % celkového bežného prírastku**, ktorý v roku 2021 dosiahol objem 11,98 mil. m³.

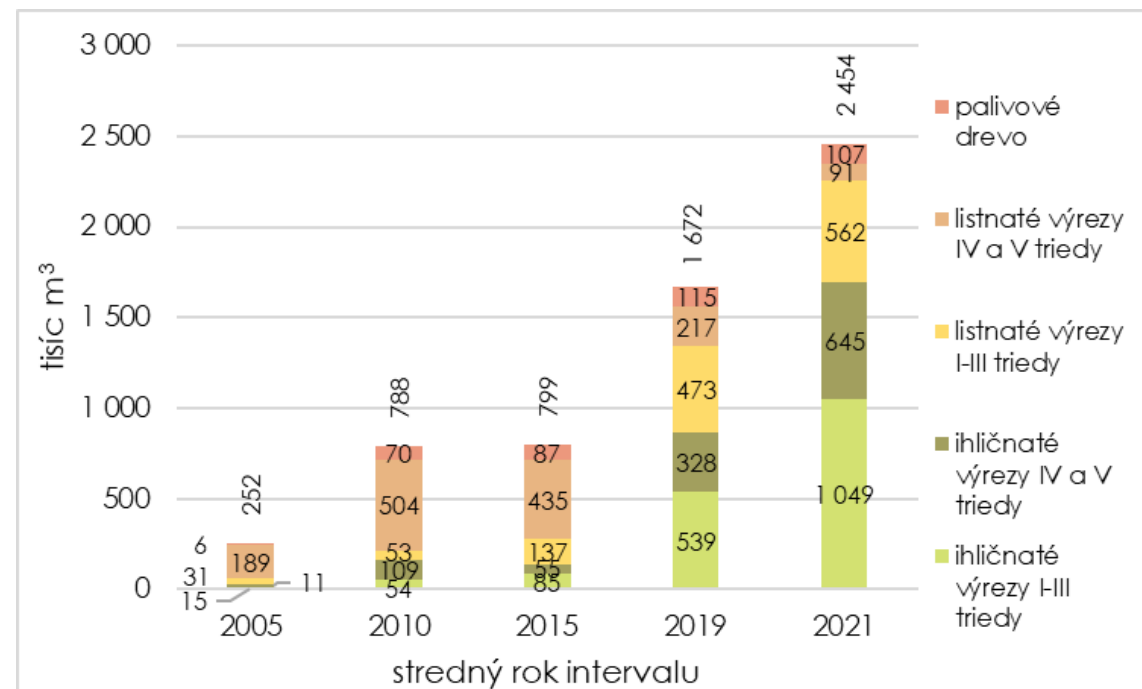
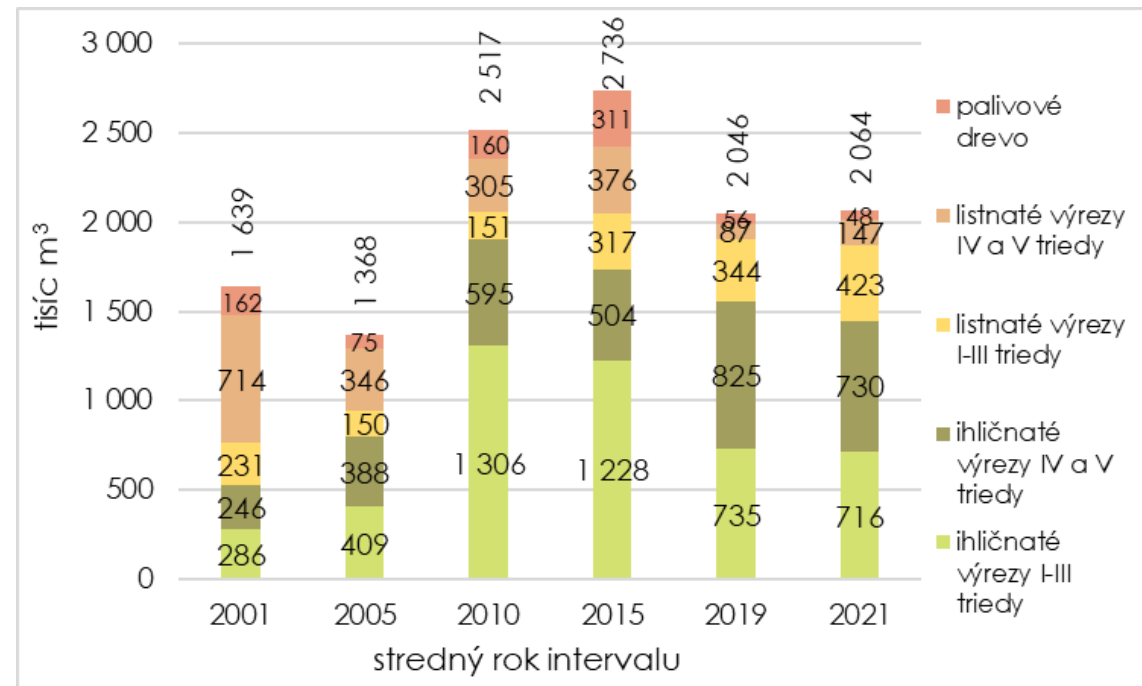
Dodávky dreva

- **Dodávky dreva na domáci trh: 7,31 mil. m³ v roku 2021, z toho:**
  - **ihličnaté drevo: 3,79 mil. m³**, t. j. o 0,71 mil. m³ menej ako dlhodobý priemer; prevládali výrezy III. triedy akosti (61,7 %).
  - **listnaté drevo: 3,46 mil. m³**, t. j. na úrovni dlhodobého priemeru; prevládalo vlákňinové drevo (51,7 %).
- Pomerne **nepriaznivá štruktúra dodávok dreva s ohľadom na disponibilný potenciál**. Nižší skutočný podiel cennejších sortimentov I.-III. akostnej triedy:
  - o 12,9 % pri ihličnatých drevinách,
  - o 13,9 % pri listnatých drevinách.
- Vyšší skutočný podiel vlákňinového a palivového dreva

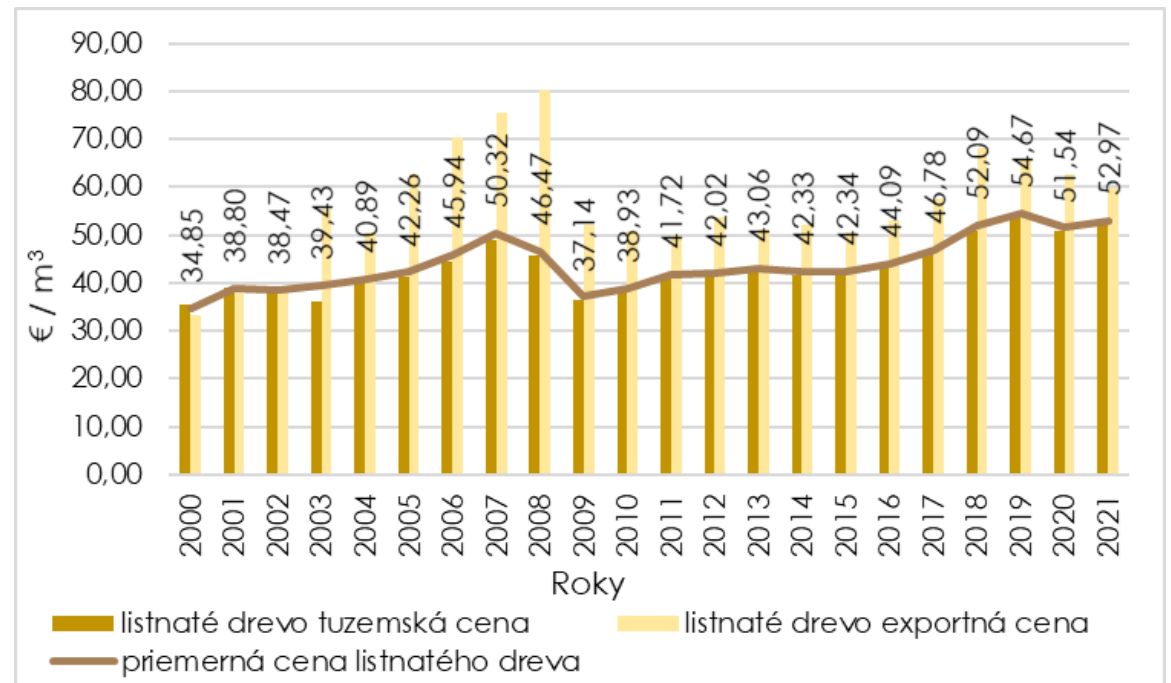
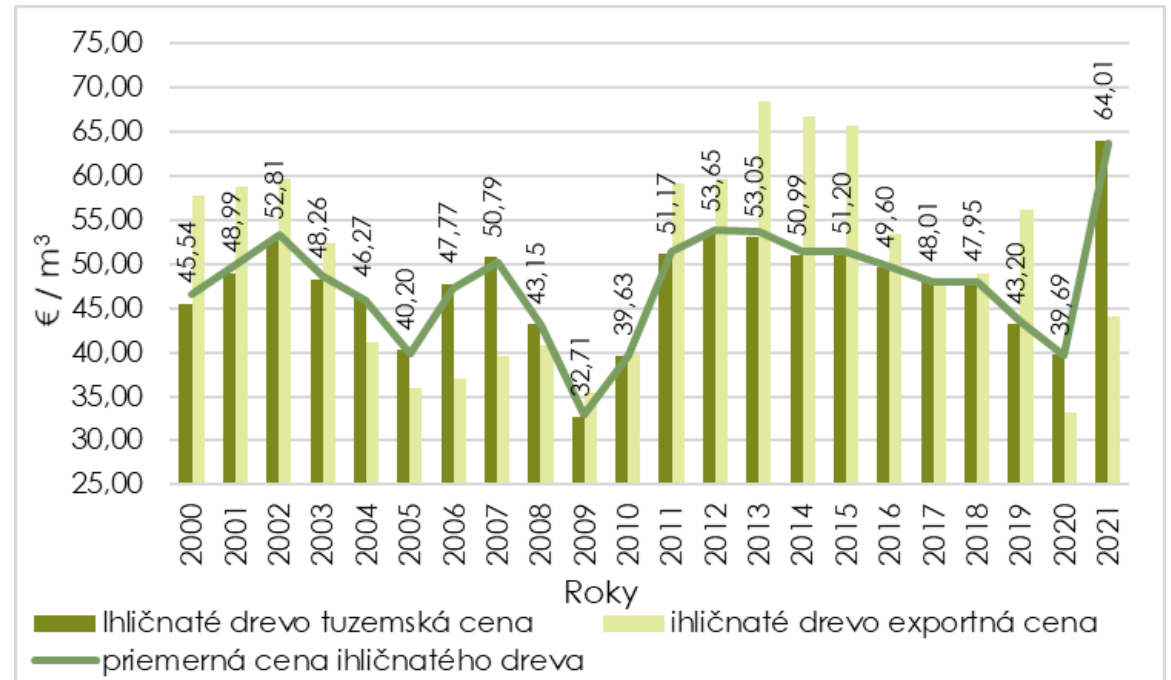
Zahraničný obchod s drevom

- **V roku 2021 sa:**
  - **vyviezlo 2,06 mil. m³ surového dreva;** o 0,67 mil. m³ menej oproti priemeru rokov 2013 – 2017; obhospodarovatelia lesov vyviezli z toho 17 % (0,35 mil. m³).
  - **doviezlo 2,45 mil. m³ surového dreva;** o 0,78 mil. m³ viac oproti priemeru rokov 2018 – 2020.
- **Dovoz dreva prvýkrát prevýšil vývoz.**
- Pokračoval **pozitívny trend zvyšovania dovozu cennejších sortimentov.**
- Nárast dovozu najmä v dôsledku poklesu ťažby dreva v SR, nízkej cene kalamitného ihličnatého dreva v roku 2020 v zahraničí.

Ceny dreva

- V roku 2021 sa v medziročnom porovnaní zvýšilo **priemerné speňaženie surového dreva na 57,90 €/m³**, t. j. o 13,22 €/m³, resp. o 29,6 %.
- Spôsobil to najmä vysoký nárast cien ihličnatých sortimentov, dopytu po surovom dreve a výrobkoch z dreva.
- Priemerná cena ihličnatého dreva sa zvýšila o **24,02 €/m³**, resp. **60,6 %** (z 39,61 €/m³ v roku 2020 na 63,63 €/m³ v roku 2021).
- Tuzemská cena ihličnatého dreva (64 €/m³) bol vyššia než vývozná cena (44 €/m³) z dôvodu vyššieho vývozu sortimentov nižších akostných tried.

Ochrana prírody

- V sústavách chránených území sa nachádzajú lesné pozemky s výmerou **1,25 mil. ha (64,2 %)** z výmery lesných porastov.
- **Európska sústava NATURA 2000 (CHVÚ a ÚEV)** sa nachádza na **951 tis. ha** porastovej pôdy.
- Veľkoplošné a maloplošné CHÚ **národnej sústavy** majú približne **792 tis. ha** porastovej pôdy.
- **Európska a národná sústava sa prekrývajú na približne 778 tis. ha** porastovej pôdy, čo je pre obhospodarovateľov lesa značne neprehľadné.

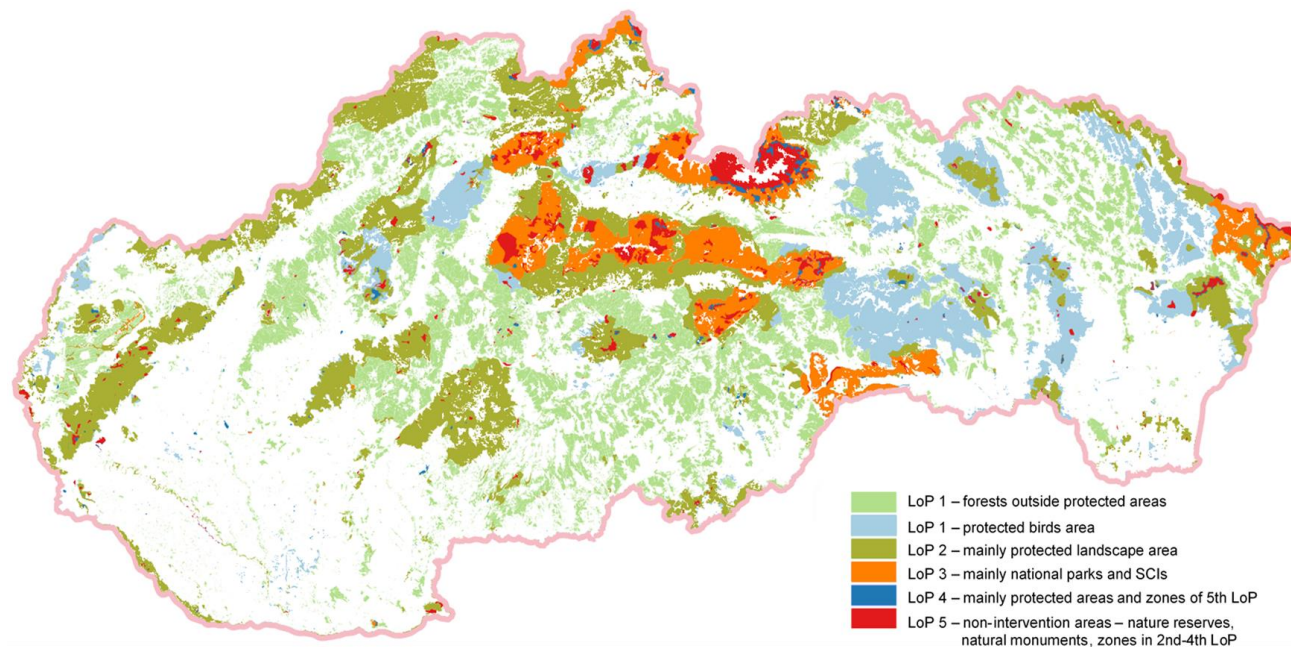
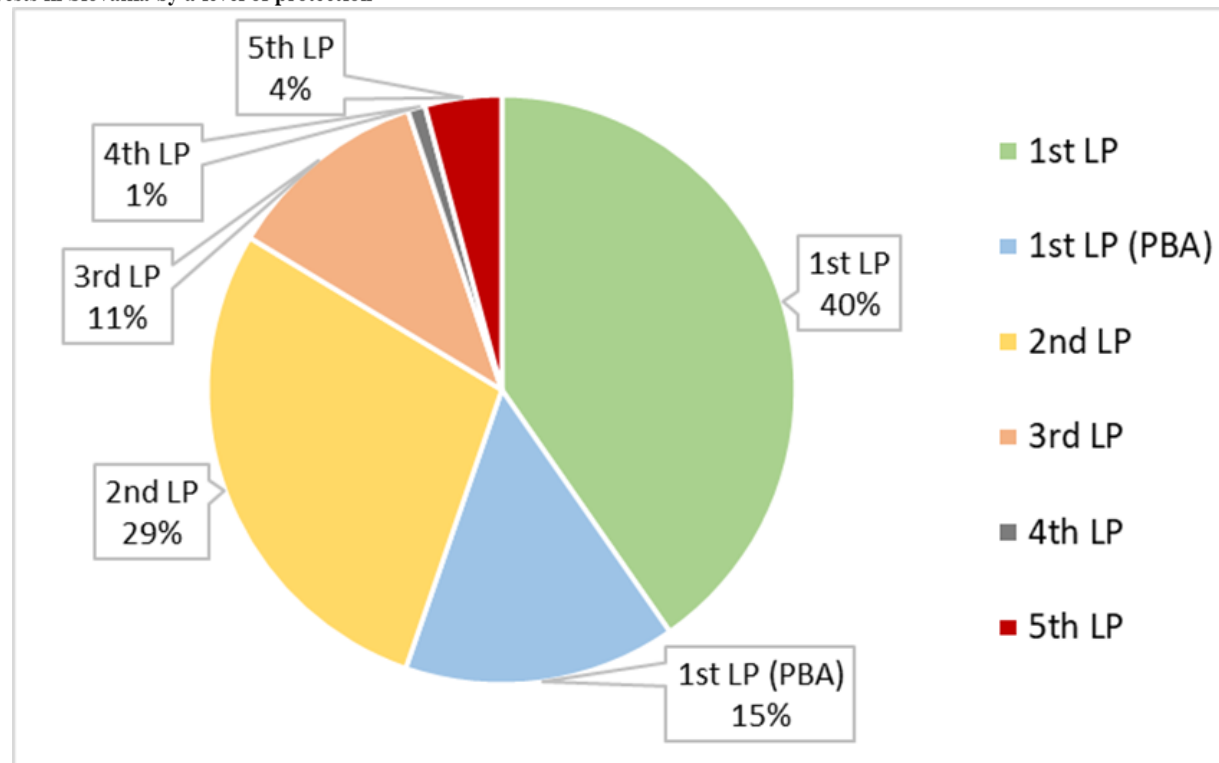

Figure – Forests in Slovakia by a level of protection

Závery

V lesnom hospodárstve SR možno pozitívne hodnotiť najmä:

- zvyšovanie výmery lesných porastov,
- prevládajúce zastúpenie stabilnejších prevažne listnatých lesov,
- vývoj celkových zásob a ťažby dreva,
- percentuálny podiel ťažby dreva z celkového bežného prírastku,
- pokles exportu sortimentov surového dreva

Medzi negatívne zistenia patria najmä:

- nebývalý pokles starostlivosti o mladé lesné porasty (ochrana pred burinou, zverou, prečistky),
- pretrvávajúce pôsobenie škodlivých činiteľov s vysokým podielom ihličnatej kalamitnej (náhodnej) ťažby dreva,
- pokles zásob smreka ako hospodársky najvýznamnejšej ihličnatej dreviny,
- vysoký podiel lesov v chránených územiach s následným nárastom obmedzujúcich podmienok ochrany prírody.

Ďakujem za pozornosť

Tento príspevok vznikol s podporou úlohy odbornej pomoci č. 6440005

„Vypracovanie správy o lesnom hospodárstve SR za rok 2021“

a projektu APVV-20-0294

„Hodnotenie ekonomických, sociálnych a environmentálnych dopadov manažmentu lesov v chránených územiach SR na lesné hospodárstvo a následné odvetvia“